

2014 m. vasario 27 d., ketvirtadienis

P7_TA(2014)0171

Padėtis Irake

2014 m. vasario 27 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Irake (2014/2565(RSP))

(2017/C 285/15)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Irako, ypač į 2013 m. spalio 10 d. rezoliuciją dėl pastarojo meto smurto atvejų Irake ⁽¹⁾,
 - atsižvelgdamas į Europos Sąjungos bei jos valstybių narių ir Irako Respublikos partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimą ir į savo 2013 m. sausio 17 d. rezoliuciją dėl ES ir Irako partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimo ⁽²⁾,
 - atsižvelgdamas į Komisijos parengtą ES bendrą strateginį dokumentą dėl Irako (2011–2013 m.),
 - atsižvelgdamas į Užsienio reikalų tarybos išvadas dėl Irako, visų pirma į 2014 m. vasario 10 d. išvadas,
 - atsižvelgdamas į Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai Catherine Ashton pareiškimus dėl Irako, ypač į 2014 m. vasario 5 d., 2014 m. sausio 16 d., 2013 m. gruodžio 18 d. ir 2013 m. rugsėjo 5 d. pareiškimus,
 - atsižvelgdamas į Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės atstovo spaudai 2013 m. gruodžio 28 d. pareiškimą dėl Hurijos stovyklos gyventojų žudymo,
 - atsižvelgdamas į 2014 m. sausio 10 d. Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos pirmininko pareiškimą dėl Irako,
 - atsižvelgdamas į 1948 m. Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,
 - atsižvelgdamas į 1966 m. Tarptautinių pilietinių ir politinių teisių paktą, kurio šalimi yra Irakas,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 110 straipsnio 2 ir 4 dalis,
- A. kadangi Irakas ir toliau susiduria su rimtomis politinėmis, saugumo ir socialinėmis bei ekonominėmis problemomis ir kadangi šalies politinė erdvė yra labai suskaidyta ir joje vyrauja smurtas ir religinio pobūdžio politika, ir tai labai kenkia teisėtiems Irako gyventojų siekiams, susijusiems su taika, klestėjimu ir tikru perėjimu prie demokratijos; kadangi Irakas susiduria su didžiausia smurto banga nuo 2008 m.;
- B. kadangi, nors Irakui ir pavyko atkurti beveik visus savo naftos gavybos pajėgumus, socialinė nelygybė auga, nes Irako valstybė ir toliau nesugeba teikti gyventojams pagrindinių paslaugų, pvz., tiekti elektros energijos vasarą, aprūpinti švriu vandeniu ir užtikrinti visuomenės sveikatos priežiūros;
- C. kadangi, remiantis Jungtinių Tautų pagalbos misijos Irake (UNAMI) 2014 m. vasario 1 d. paskelbtais duomenimis apie aukų skaičių, 2014 m. sausio mėn. per teroro ir smurto aktus žuvo 733 Irako gyventojai, o 1 229 buvo sužeisti; kadangi į 2014 m. sausio mėn. statistiką neįtrauktas žuvusiųjų ir sužeistųjų per nuolat vykstančias kovas Anbaro provincijoje skaičius dėl tikrinimo ir žuvusiųjų arba sužeistųjų statuso nustatymo problemų;
- D. kadangi dėl besitęsiančio pilietinio karo Sirijoje padėtis Irake pablogėjo; kadangi šis karas plinta į Iraką ir kovotojai, visų pirma priklausantys Irako ir Levanto islamo valstybės grupuotei, plečia savo veiklą į Irako teritoriją;

⁽¹⁾ Priimti tekstai, P7_TA(2013)0424.

⁽²⁾ Priimti tekstai, P7_TA(2013)0022.

2014 m. vasario 27 d., ketvirtadienis

- E. kadangi 2014 m. sausio 10 d. JT Saugumo Taryba pasmerkė išpuolius, kuriuos prieš Irako žmones įvykdė Irako ir Levanto islamo valstybės grupuotė, siekdama destabilizuoti šalį ir regioną;
- F. kadangi ministro pirmininko Nuri al-Maliki vyriausybė neišsprendė sunitų mažumai susirūpinimą keliančių klausimų; kadangi pagal teisingumo ir atskaitingumo įstatymą vykdant „Baath“ partijos pareigūnų atleidimo ir uždraudimo jiems eiti valstybines pareigas (angl. *de-Baathification*) politiką daugiausia buvo atleista sunitų pareigūnų ir tai dar labiau sustiprino suvokimą, kad vyriausybės darbotvarkė yra religinio pobūdžio; kadangi 2013 m. gruodžio 30 d. išardžiusi metus veikusią sunitų protestuotojų stovyklą Ramadyje vyriausybė paskatino smurtinį pasipriešinimą Anbaro provincijoje; kadangi Faludžoje ir kituose Anbaro provincijos miestuose nuo 2013 m. gruodžio mėn. vyksta kovos tarp vyriausybės pajėgų ir Irako ir Levanto islamo valstybės grupuotės kovotojų;
- G. kadangi 2014 m. vasario 13 d. buvo užregistruota daugiau negu 63 000 šeimų (JT skaičiavimais, daugiau kaip 370 000 asmenų), perkeltų šalies viduje dėl Anbaro provincijoje vykusių kovų; kadangi daugelis pabėgo į kitas šalies dalis, įskaitant Karbalos, Bagdado ir Erbilio provincijas, o kiti ieškojo prieglobsčio atokiose Anbaro provincijos bendruomenėse arba negalėjo palikti vietovių, kuriose vyksta kovos; kadangi jų padėtis išlieka sudėtinga, nes stokojama maisto atsargų ir geriamojo vandens, vyrauja prastos sanitarinės sąlygos ir sunku gauti sveikatos priežiūros paslaugų;
- H. kadangi toliau visame Irake nemažėja sprogdinant bombas vykdomų mirtinų išpuolių, kaip antai 2014 m. vasario 5 d. įvykdytas išpuolis prieš Irako užsienio reikalų ministeriją, kurių metu daugiausiai nukenčia šių gyvenami rajonai, o dėl kelių pabėgimo iš kalėjimo atvejų didėja kovotojų, papildančių ekstremistų kovotojų grupuočių gretas, skaičius;
- I. kadangi 2013 m. gruodžio 25 d. bent 35 žmonės žuvo, o dar dešimtys buvo sužeisti per sprogdinimus Bagdado krikščioniškuose regionuose; kadangi, manoma, kad nuo 2003 m. bent pusė Irako krikščionių paliko šalį;
- J. kadangi 2014 m. vasario 5 d. Bagdade buvo užpulta Irako užsienio reikalų ministerija ir kadangi 2014 m. vasario 10 d. Ninavos provincijos Mosulo mieste užpulta Atstovų Rūmų Pirmininko Osamos al-Nujaifi automobilių kolona;
- K. kadangi tęsiasi nesutarimai tarp Irako federalinės vyriausybės ir Kurdistanio regioninės valdžios dėl to, kaip pasidalyti Irako mineralinių išteklių naudojimą, turint omenyje tai, kad nauju vamzdynu kiekvieną mėnesį iš Kurdistanio į Turkiją tikimasi perpumpuoti 2 mln. barelių naftos ir kad centrinė valdžia rengiasi imtis teisinių veiksmų prieš šią provinciją;
- L. kadangi didelė dalis gyventojų ir toliau kenčia nuo rimtų socialinių ir ekonominių problemų – plačiai paplitusio skurdo, aukšto nedarbo lygio, ekonomikos stagnacijos, aplinkos būklės prastėjimo ir pagrindinių viešųjų paslaugų trūkumo;
- M. kadangi smurtas ir sabotžas kliudo pastangoms atgaivinti ekonomiką, kurią sukrėtė dešimtmečius trunkantis konfliktas ir sankcijos; kadangi Irakas turi neapdorotas naftos rezervus, kurie yra treči pagal dydį pasaulyje, bet dėl užpuolimų, korupcijos ir kontrabandos buvo suvaržytas eksportas; kadangi šalies socialinė struktūra, įskaitant anksčiau pasiektą lygį moterų lygybės srityje, labai suprastėjo;
- N. kadangi spaudos ir žiniasklaidos laisvę nuolat ir vis intensyviau pažeidžia ir vyriausybė, ir ekstremistų grupės; kadangi prieš žurnalistus ir žiniasklaidos priemones rengiami išpuoliai arba jie yra cenzūruojami, o organizacija „Žurnalistai be sienų“ pranešė apie žinių apie padėtį Anbaro provincijoje teikimo sustabdymą; kadangi, remiantis organizacijos „Freedom House“ 2014 m. laisvės pasaulyje ataskaitoje pateikiamu reitingu, Irake laisvė neužtikrinama;
- O. kadangi Irako konstitucija užtikrina visų piliečių lygybę prieš įstatymą, taip pat įvairių tautybių atstovų administracines, politines ir su kultūra bei švietimu susijusias teises;
- P. kadangi ES ir Irako partnerystės ir bendradarbiavimo susitarime, ypač sąlygoje dėl žmogaus teisių, pabrėžiama, kad vykstant ES ir Irako politiniam dialogui didžiausias dėmesys turėtų būti skiriamas žmogaus teisėms ir demokratinėms institucijoms stiprinimui;

2014 m. vasario 27 d., ketvirtadienis

- Q. kadangi Irako rinkimų įstatymo pakeitimai buvo priimti 2013 lapkričio mėn. ir jais buvo sudarytos sąlygos surengti visuotinius rinkimus, kurie turėtų vykti 2014 m. balandžio 30 d.;
- R. kadangi ES dar kartą patvirtino savo išpareigojimą padėti Irakui jam pereinant prie demokratijos, primindama, kad Irako vieningumas ir teritorinis vientisumas yra esminiai aspektai kuriant visiems Irako piliečiams saugią ir klestinčią valstybę bei užtikrinant stabilumą visame regione;
- S. kadangi ES ir Irako Respublikos bendradarbiavimo taryba 2014 m. sausio 20 d. Briuselyje surengė savo pirmąjį posėdį; kadangi bendradarbiavimo taryba, kurios posėdžiai rengiami įgyvendinant ES ir Irako partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimą, dar kartą patvirtino abiejų šalių išpareigojimą toliau stiprinti tarpusavio santykius; kadangi ES ir toliau skatins bendradarbiavimą visose bendro intereso srityse, teikdama tikslinę pagalbą srityse, dėl kurių abi šalys sutarė;
- T. kadangi Irako valdžios institucijos toliau taiko mirties bausmę; kadangi 2013 m. spalio mėn. ES misijos Bagdade vadovai kartu pasirašė pareiškimą dėl Pasaulio kovos su mirties bausme dienos, kuriame jie išreiškė didelį susirūpinimą dėl to, kad Irake taikoma mirties bausmė, ir ragino Irako vyriausybę paskelbti moratoriumą;
- U. kadangi Irake toliau vyksta masinio ginklavimosi kampanija, apimanti didelio masto karinės įrangos pardavimus;
1. griežtai smerkia pastarojo meto terorizmo ir sustiprėjusio religinio smurto veiksmus, dėl kurių kyla pavojus, kad šalis vėl sugrįš prie religinio pobūdžio konfliktų, ir atsiranda nuogastavimų dėl platesnio religinio pobūdžio konflikto regione; atkreipia dėmesį į tai, kad nors smurtas pasireiškia religinio pobūdžio klausimais, jo priežastys yra politinės, o ne religinės; reiškia užuojautą mirusiųjų ir sužeistųjų šeimoms bei draugams;
2. griežtai smerkia Irako ir Levanto islamo valstybės grupuotės išpuolius Anbaro provincijoje ir remia JT Saugumo Tarybos raginimą Irako žmonėms, įskaitant Irako gentis, vietos lyderius ir Irako saugumo pajėgas Anbaro provincijoje, bendradarbiauti kovojant su smurtu ir terorizmu; pabrėžia, kad pagal JT Saugumo Tarybos rezoliucijas Nr. 1267 (1999) ir 2083 (2012) Irako ir Levanto islamo valstybės grupuotei taikomas ginklų embargas ir turto išaldymas, ir pabrėžia, kad svarbu skubiai ir veiksmingai įgyvendinti šias priemones;
3. reiškia didelį susirūpinimą dėl įvykių Anbaro provincijoje ir didžiulio skaičiaus šalies viduje perkeltų asmenų, kurie bėga iš konflikto zonų; ragina užtikrinti galimybes teikti humanitarinę pagalbą Faludžoje; ragina Irako vyriausybę vykdyti savo pareigą užtikrinti civilių gyventojų apsaugą Faludžoje ir kitose vietovėse; skatina Irako vyriausybę ir toliau bendradarbiauti su UNAMI ir humanitarinėmis agentūromis siekiant užtikrinti humanitarinės pagalbos teikimą; palankiai vertina JT pastangas teikti pagalbą nukentėjusiems per kovas Anbaro provincijoje, nepaisant iššūkių, kylančių dėl provincijoje blogėjančių saugumo sąlygų ir vykdomų veiksmų;
4. ragina Europos išorės veiksmų tarnybą (EIVT) ir Komisiją remti visas Irako vyriausybės ir UNAMI pastangas apsaugoti civilius gyventojus Faludžoje ir kitur, šiuo tikslu stengiantis užtikrinti saugų koridorių konflikto zonose įstrigusiems civiliams ir galimybę saugiai grįžti šalies viduje perkeltiesiems asmenims, kai sąlygos leis;
5. ragina Irako vyriausybę spręsti ilgalaikes problemas, kurios prisideda prie šalies nestabilumo, įskaitant teisėtus sunitų mažumai susirūpinimą keliančius klausimus, pradedant visaapimančią nacionalinį dialogą dėl teisingumo ir atskaitingumo įstatymo pakeitimo, susilaikant nuo kurstančių religinio pobūdžio pareiškimų ir įgyvendinant priemones, kurių tikslas – nacionalinis sutaukymas; atmeta raginimus sukurti sunitų federalinį regioną Irake kaip dabartinio konflikto sprendimo būdą, nes tai gali sukelti dar didesnę sektantiškumą ir smurtą;
6. su susirūpinimu atkreipia dėmesį į smurtą, išplitusį iš konflikto Sirijoje; ragina Irako vyriausybę dėti dideles pastangas siekiant apsaugoti Iraką nuo Sirijos pilietinio karo susilaikant nuo partijų, kurios dalyvauja konflikte, rėmimo ir neleidžiant kovotojams (ir sunitams, ir šiitams) atvykti iš Sirijos arba jiems vykti į Siriją;
7. yra itin susirūpinęs dėl to, kad prieš civilius gyventojus, grupes, kurių padėtis pažeidžiama, ir religines bendruomenes nuolat vykdomi smurto veiksmai; ragina Irako vyriausybę ir visus politinius lyderius imtis reikalingų priemonių, kad visiems Irako gyventojams ir visų pirma grupių, kurių padėtis pažeidžiama, atstovams, pvz., moterims, žurnalistams, jauniems žmonėms, pagrindinių teisių gynėjams, profesinių sąjungų ir religinių bendruomenių nariams, įskaitant krikščionis, būtų užtikrintas saugumas ir apsauga; ragina Irako vyriausybę užtikrinti, kad saugumo pajėgos laikytųsi teisinės valstybės principų ir tarptautinių standartų;

2014 m. vasario 27 d., ketvirtadienis

8. remia ES pastangas padėti Irakui skatinti demokratiją, žmogaus teises, gerą valdymą ir teisinės valstybės principus, be kita ko, remiantis Europos Sąjungos teisinės valstybės misijos Irake (EJUST LEX-Iraq), kuriai suteiktų įgaliojimų laikotarpis, deja, baigėsi 2013 m. gruodžio 31 d., patirtimi ir pasiekimais, taip pat UNAMI ir JT generalinio sekretoriaus specialiojo įgaliotinio pastangomis padėti Irako vyriausybei stiprinti savo demokratines institucijas ir procesus, skatinti teisinės valstybės principus, palengvinti regioninį dialogą, gerinti pagrindinių paslaugų teikimą ir užtikrinti žmogaus teisių apsaugą; palankiai vertina gebėjimų stiprinimo programą, kurią 2014 m. sausio 22 d. pradėjo įgyvendinti JT projektų paslaugų biuras ir kurią finansuoja ES, siekiant remti Irako vyriausiąją žmogaus teisių komisiją vykdamai jai suteiktus įgaliojimus skatinti ir ginti žmogaus teises Irake;
9. palankiai vertina tai, kad 2013 m. lapkričio 4 d. buvo priimti Irako rinkimų įstatymo pakeitimai ir taip sudarytos sąlygos surengti visuotinius rinkimus, kurie įvyks 2014 m. balandžio 30 d.; pabrėžia šių rinkimų svarbą tolesniam Irako perėjimui prie demokratijos ir ragina visus veikėjus užtikrinti, kad rinkimai būtų atviri visiems, skaidrūs, patikimi ir surengti laiku; ragina EIVT kiek įmanoma labiau padėti Irako vyriausybei praktiškai tam pasirengti;
10. reiškia didelį susirūpinimą dėl didelio mirties baudmių, įvykdytų Irake, skaičiaus; ragina Irako valdžios institucijas paskelbti visų mirties nuosprendžių vykdymo moratoriumą; mano, kad teisingumo sistemos reforma yra ypatingai svarbi siekiant atkurti saugumo jausmą tarp Irako piliečių ir turėtų apimti kovos su terorizmu įstatymo, kuris užtikrina žymiai mažesnę įtariamųjų ir sulaikytųjų apsaugą nei baudžiamojo proceso kodeksas, peržiūrą, taip pat ragina sustabdyti nebaudžiamumą, ypač kalbant apie valstybės saugumo pajėgų veiksmus;
11. ragina visus valstybinius ir nevalstybinius veikėjus gerbti spaudos ir žiniasklaidos laisvę ir apsaugoti žurnalistus ir žiniasklaidos priemones nuo smurto; pripažįsta, kad laisva spauda ir žiniasklaida yra labai svarbi veikiančios demokratinės valstybės dalis, nes jos suteikia galimybę gauti informaciją ir veikia kaip piliečiams skirta platforma;
12. ragina ES parengti bendrą ES poziciją dėl draudimo naudoti nuskurdintojo urano šaudmenis ir pasiūlyti pagalbą siekiant remti aukų (įskaitant nukentėjusiuosius dėl cheminio ginklo panaudojimo) gydymą ir galimas pastangas išvalyti užterštas sritis;
13. mano, kad pastarojo meto E3+3 ir Irano derybos taip pat suteikia galimybę Irakui siekti stabilumo, jei visi kaimyninių valstybių veikėjai nustos kištis į Irako vidaus reikalus;
14. griežtai smerkia 2013 m. gruodžio 26 d. Hurijos stovykloje įvykdytą išpuolį panaudojant raketą, per kurį, atsižvelgiant į įvairius pranešimus, žuvo keli stovyklos gyventojai ir buvo sužeistų; pabrėžia, kad turi būti išaiškintos aplinkybės, kuriomis įvyko šis žiaurus incidentas; ragina Irako valdžios institucijas stovykloje imtis aktyvesnių saugumo priemonių siekiant apsaugoti jos gyventojus nuo tolesnio smurto veiksmų; primygtinai ragina Irako vyriausybę surasti už išpuolį atsakingus asmenis ir patraukti juos atsakomybėn; pažymi, kad ES ragina visas šalis palengvinti JT vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro darbą siekiant kuo greičiau perkelti visus Hurijos stovyklos gyventojus į nuolatinę saugią vietą už Irako ribų;
15. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei bendrai užsienio ir saugumo politikai, Tarybai, Komisijai, ES specialiajam įgaliotiniui žmogaus teisių klausimais, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams, Irako vyriausybei ir Atstovų tarybai, Kurdistano regioninei valdžiai, Jungtinių Tautų generaliniam sekretoriui ir Jungtinių Tautų žmogaus teisių tarybai.
-